

RIJEČ UREDNIŠTVA

ZANEMARUJE LI ŠUMARSKA PRAKSA NAČELA POTRAJNOG (ODRŽIVOG) GOSPODARENJA ŠUMAMA?

U Šumarskome listu br. 7–8/2004. u rubrici Aktualno, pod naslovom *"Nekoliko misli u prilog izradbe kodeksa o gospodarenju prirodnim šumama"*, akademik Dušan Klepac u 10 je sentenci sažeo bitna načela gospodarenja prirodnim šumama. *"Šuma je obnovljivi prirodni resurs; ona se može obnoviti ako se njome pravilno gospodari, ukoliko nije poremećen šumski ekosustav"*, prva je sentenca, a druga: *"Pravilno gospodarenje šumama je potrajno gospodarenje, održavajući gospodarske, ekološke i socijalne funkcije šume"*.

U svim prigodama ističemo kako mi imamo 97 % prirodnih šuma i kako su među najočuvanijima u svijetu upravo zahvaljujući činjenici da hrvatsko šumarstvo, za razliku od drugih, nikada nije napuštalo načela potrajnog (održivog) gospodarenja šumama. Jesmo li na tragu da danas nakon dva i pol stoljeća, polako, sve u nemilosrdnoj trci za upitnim profitom napuštamo ta načela? Već prva sentenca npr. traži odgovor na pitanje: remetimo li šumski ekosustav ako kao izvođače radova biramo isključivo najjeftinije ponuđače, nestručne i neispravno tehnički opremljene, slabo provjeravajući njihovu kvalificiranost za određene poslove? Prisjetimo se kratkotrajnog neuspješnog pokušaja poslije Drugog svjetskog rata da drvoprerađivači (kupci) izvode radove na sječi i izradi drvnih sortimenata, što se upravo uvodi u šumarsku praksu. Primjeri s terena ukazuju nam da je nestručnost i nekompetentnost već na djelu, a što nas tek očekuje! *"Pravilno gospodarenje"* pak iz druge sentence, podrazumijeva pravovremenu prirodnu obnovu i njegu čišćenjem i proredom šumskih sastojina (prebiranje u prebojnim šumama). Zakašnjeli uzgojni radovi u navedenim fazama, najčešće iz razloga uštede na troškovima, kako bi se povećao profit, uzrokom su neuspjele obnove šumskih sastojina, posebice nedostatnog korištenja produktivnosti odnosnog šumskog staništa. Ovo se događa sada, a što će se tek dogoditi ako se ukine naknada za općekorisne funkcije šuma, tek ćemo vidjeti!

Da li se provjerava i tko provjerava stručnost i kompetentnost izvođača radova, te tko to nadzire i sankcionira? Kakvi su nam pak stručni kapaciteti (osim nekoliko časnih iznimaka), instrumenti i ingerencije resornog ministarstva koje sve to nadzire, pa i sam rad trgovačkog društva kojemu je vlasnik povjerio gospodarenje šumama, zasigurno ne kako ono hoće, nego, vjerujemo, po stručnim i znanstvenim načelima. Drži li se ono barem osnovnih načela potrajnog gospodarenja u nedostatku šumarske strategije, koja bi uz Zakon o šumama trebala biti putokaz budućeg održanja šuma i razvoja šumarstva.

Uz prethodno citirane i ostale sentence glede pridržavanja načela potrajnog (održivog) gospodarenja šumama, neobično je važno osvrnuti se na devetu sentencu koja glasi: *"Organizacijski oblik šumarstva može biti različit od centralističkoga do decentralističkoga, ali najpovoljniji je oblik organizacije koji omogućuje na istom prostoru i istoj organizacijskoj jedinici korištenje svih izravnih i neizravnih beneficija koje šuma pruža"*. Kakav je danas i da li trenutni organizacijski oblik šumarstva omogućava spomenute beneficije šume? Strogo centralistički oblik u kojemu za svaku sitnicu treba tražiti odobrenje centra, gdje upravitelji uprava nemaju nikakvih ingerencija, čime im je ograničena inventivnost i primjena stečenih šumarskih znanja i iskustava te narušen ugled pred zaposlenicima i lokalnom zajednicom, gdje revirnici i ostali inženjeri sve više postaju kancelarijski službenici umjesto da budu u šumi gdje im je i mjesto kao nositeljima proizvodnje, sigurno nisu sastavnice optimalnoga organizacijskog oblika šumarstva.

I naposljetku pitanje, uz sve spomenuto kao poticaj o čemu trebamo razmišljati i zauzeti određeni stav: podupire li, ili bilje rečeno tko će, posebice kada se ukine naknada za općekorisne funkcije šuma, podupirati napredak šumarstva (stručni i tehnološki) za kojega deseta sentenca kaže *"Nema napretka u šumarstvu bez znanosti i kulture"*.

Uredništvo

EDITORIAL

DO FORESTRY PRACTICES DISREGARD THE PRINCIPLES OF SUSTAINABLE FOREST MANAGEMENT

The Forestry Journal No. 7–8/2004 published an article by Academy member Dušan Klepac in the column Current Affairs. The article, entitled "Several ideas contributing to the code of close-to-nature forest management", summarized some basic postulates of close-to-nature forest management in ten sentences: In the first sentence the author says "*The forest is a renewable natural resource; it can only be regenerated if managed adequately, on condition that the forest ecosystem is not disturbed*", and in the second "*Adequate forest management is sustainable management, which maintains commercial, ecological and social forest functions*".

We point out on every occasion that 97 % of forests in our country are natural forests and that they belong to some of the best preserved forests in the world, owing primarily to the fact that Croatian forestry, unlike some other forestries, has never abandoned the principles of sustainable forest management. Are we on the verge of gradually renouncing these principles, after two and a half centuries, in the merciless race for questionable profit? The very first sentence of the mentioned article seeks for an answer to the following question: do we disturb the forest ecosystem if we only choose the cheapest contractors who are incompetent and poorly technically equipped and if we do not even check their qualifications for certain jobs? We still recall a short-lived and unsuccessful post-World War Two attempt concerning wood processors (buyers) performing cutting and wood assortment operations. This idea is currently being introduced in the forestry practice. Examples from the field testify that unprofessionalism and incompetence are already taking place and are spreading rapidly. "*Adequate management*" mentioned in the second sentence implies timely natural regeneration and tending with cleaning and thinning of forest stands (selection in selection forests). The belatedly applied silvicultural treatments in the mentioned stages, generally motivated by the desire to cut costs in order to increase profit, are the principal causes of unsuccessful regeneration of forest stands and an insufficient use of site productivity in particular. This is already happening: it remains to be seen how the situation will escalate when a tax on non-market forest functions is abolished.

Is the professionalism and competence of contractors scrutinized and by whom, and who is responsible for supervision and sanctioning? What are the professional capacities (with a few honourable exceptions), instruments and competences of the Ministry to carry out supervision, including the supervision of the company entrusted by the owner to manage forests, not in the way the Ministry wants but, let us believe, according to professional and scientific principles. Does the Ministry at least adhere to the basic principles of sustainable management, considering that there is no forestry strategy, which should, together with the Forest Law, serve as a guide for the survival of forests and development of forestry in the future.

In addition to the sentences cited above, as well as to other sentences dealing with the adherence to the principles of sustainable forest management, the ninth sentence is exceptionally important: "*The organisational form of forestry may range from centralised to decentralised one, but undoubtedly the most favourable organisational form is that which allows the use of all direct and indirect forest benefits in the same area and in the same organisational unit*". What is the organisational form of forestry today and does it provide for all the mentioned forest benefits? A strictly centralized form, in which every minor operation requires the approval of the centre, where managers have no competences (which hampers their inventiveness and use of the acquired forestry skills and experiences and taints their reputation in front of the employees and the local community), and district rangers and other engineers are increasingly spending time in offices instead of being in the forest where they belong as leaders of production, are certainly not the components of an optimal organisational form of forestry.

Finally, the question remains, with all the above serving as food for thought, whether anybody, or better said, who will support the progress of forestry (professional and technological) when a tax on non market forest function is abolished. After all, the tenth sentence of the articles states: "*There is no progress in forestry without science and culture*".

Editorial Board